

بشقة و لهن ما آ
سورة اوله لهن

مقاله
بشقة و لهن ما آ
سورة اوله لهن
بشقة و لهن ما آ
سورة اوله لهن

بشقة و لهن ما آ
سورة اوله لهن
بشقة و لهن ما آ
سورة اوله لهن
بشقة و لهن ما آ
سورة اوله لهن
بشقة و لهن ما آ
سورة اوله لهن
بشقة و لهن ما آ
سورة اوله لهن
بشقة و لهن ما آ
سورة اوله لهن

آرامی‌ها

و نقش آن‌ها در خاور نزدیک

نگارخانه
نشر نگاه معاصر

زهرا میراشه - مسعود داودی

فهرست

۱۳..... □ مقدمه

فصل اول

- ۱۵..... شناخت آرامی‌ها
۱۷..... گسترش آرامی‌ها
۱۹..... اجتماعات آرامی در شرق بین‌النهرین
۲۲..... اجتماعات آرامی در فرات میانی

فصل دوم

- ۲۵..... آرامی‌های نثیری
۲۸..... از رودخانه خابور تا انحنای فرات
۳۰..... غوزان و آزالو (بیت بخییانی)
۳۱..... لعز کبارا
۳۲..... آزالو
۳۴..... حران

فصل سوم

- ۳۷..... وضعیت جغرافیایی فرات میانی
۳۸..... سنت بابلی - رسوم آرامی
۳۹..... از حملات آشوری تا حکومت شبه‌مختاری

تهدیدات قبایل طغیانگر ۴۱
 گسترش آرامی‌ها در غرب سوریه ۴۳
 فرهنگ‌های بزرگ از آمانوس تا رود العاصی ۴۴

فصل چهارم

ظهور اولیه آرامی‌ها در شمال غرب خاورمیانه ۴۷
 بیت آدینی و ائتلاف ناپایدار قدیم ۴۸
 مشکل مسواری (تل برسب) ۴۹
 جغرافیای تاریخی بیت ۵۰
 بیت آدینی در امپراتوری آشوری ۵۲
 کار - شلمانزر ۵۲
 حداتو ۵۳
 جغرافیای تاریخی سمعال ۵۴
 زنجیرلی و مناطق مجاور آن ۵۴
 جغرافیای تاریخی بیت کتاری ۵۵
 کولاموا ۵۶

فصل پنجم

بیت اگوسی یا مملکت آرپد ۵۹
 گوس و یاحان ۵۹
 سرزمین آرامی بن گوس ۶۰
 آترشومکی و سرزمین آرپد ۶۱
 آرپد ۶۲
 سلطه بر باتینا ۶۴
 اشتیاق آترشومکی به توسعه طلبی ۶۵
 ائتلاف بزرگ بر ضد زگور ۶۶
 متی - ایل و پایان مملکت آرپد ۶۶
 ائتلاف سردور دوم ۶۷
 پیروزی آشور و پاک‌سازی آرپد ۶۸

فصل هشتم

لُغش در دوران حکومت آشورناصریال دوم و شلمانزر سوم ۷۱
 تل اُفیس و کاوش‌های باستان‌شناسی در لُغش ۷۳
 حکمرانی زگور ۷۴
 واکنش سرزمین‌های مجاور به زگور ۷۵
 ائتلاف ضد زگور ۷۶
 نجات حزرک ۷۷
 حمه - لُغش بعد از جنگ حزرک ۷۸
 مملکت آرامی‌نشین حمه ۷۹
 حمه بعد از زگور ۸۱

فصل نهم

دمشق ۸۵
 دولت‌های آرامی جنوبی، قبل از نابودی دمشق ۸۵
 وضعیت جغرافیای دمشق ۸۷
 حوران ۸۸
 جشور و معکه ۸۸
 فلسطین ۸۹
 تاریخ سیاسی دمشق ۸۹
 هدد عزز و اتحاد دوازده‌گانه ۹۰
 جایگاه دولت‌شهرهای ساحلی ۹۱
 دمشق و اعراب ۹۱
 درگیری‌های متعدد و انحلال پیمان ۹۲
 فرمانروایی حزائیل ۹۳
 توسعه و گسترش آرامی‌ها به سمت جنوب ۹۶
 حزائیل و مقام خدایی ۹۷
 فرمانروایی برهدد ۹۸
 معاهده و جنگ سوریه - افرائیمه ۱۰۰
 زوایای پنهان تاریخ و سکوت الواح ۱۰۱

فصل هشتم

جامعه‌شناسی آرامی‌ها ۱۰۵

موجودیت قبیله‌ای ۱۰۷

رؤسا ۱۰۷

دولت شهرها ۱۰۸

نشانه‌های بیداری قومی - نژادی ۱۰۹

پادشاهی در نزد آرامی‌ها ۱۱۰

ستایش شاه در هنر ۱۱۱

شاه در متون ۱۱۲

شاه و خدایان ۱۱۲

انتظارات شاهان آرامی از خدایان ۱۱۴

مسئولیت‌های اجتماعی - اقتصادی شاه ۱۱۴

شاهان تابع آشور ۱۱۵

رویه بر-رکیب ۱۱۵

مراسم تدفین شاه: نمونه مورد زنجیر ۱۱۷

فصل نهم

روابط اجتماعی ۱۲۱

نقش فرماندهان بزرگ در حکومت ۱۲۲

فرستادگان شاه ۱۲۳

ادارات و مراکز تابعه ۱۲۳

دستگاه قضایی ۱۲۴

طبقات اجتماعی ۱۲۶

ملاکان بزرگ ۱۲۶

کشاورزان و کارگران ۱۲۷

بردگان بدون حق ۱۲۷

خانواده آرامی - ساختار مرد سالار ۱۲۸

وضعیت زنان ۱۲۹

زبان آرامی ۱۳۲

فصل دهم

میدان جنگ و واحدهای نظامی ۱۳۷

رده‌های نظامی ۱۳۸

اسلحه در عصر آهن II ۱۳۸

کمان ۱۳۹

شمشیر ۱۳۹

اسب‌ها و ارابه‌ها ۱۴۰

اسب‌سواران ۱۴۱

مراکز دفاعی و حصارها ۱۴۲

فصل یازدهم

اقتصاد آرامی‌ها ۱۴۵

مشاغل آرامی‌ها ۱۴۶

کشاورزی ۱۴۷

دامپروری ۱۵۰

معادن ۱۵۳

تولید و ساخت ابزارآلات فلزی ۱۵۶

روابط اقتصادی آرامی‌ها ۱۵۷

□ سخن آخر ۱۶۱

□ کتابنامه ۱۶۳

□ فهرست اسامی ۱۶۷

□ فهرست اماکن ۱۷۱

□ تصاویر ۱۷۵

مقدمه

در مورد آرامی‌ها و نقش مؤثر آن‌ها در خاورمیانه به لحاظ سیاسی، اجتماعی و فرهنگی و... کتاب‌های زیادی نوشته شده است. آرامی‌ها تأثیر فرهنگی فراوانی در نقاط مختلف امپراتوری آشور و سپس در سرزمین‌های بابل گذاشتند. آن‌ها حکومت‌های کوچک متعددی را در سرزمین‌های مختلف به وجود آوردند؛ اما نتوانستند آن را به امپراتوری قوی و مقتدتری تبدیل کنند. مهم‌ترین مرکز تجمع آن‌ها سوریه بود و دمشق را به عنوان پایتخت خود برگزیدند. آن‌ها جنگ‌های متعددی با همسایگان‌شان بخصوص یهودیان اسرائیل داشتند. خط آرامی بر خط آشوری ارجحیت یافت و آشوری‌ها به عنوان خط دوم خود جهت ثبت اسناد خود استفاده می‌کردند. همچنان‌که پارسیان و دیگر اقوام که نقش مهم منطقه‌ای داشتند از خط آرامی استفاده کردند. با توجه به این‌که آرامی‌ها بسیاری از آداب و رسوم و فرهنگ خود را به یادگار گذاشتند. آرامی‌ها در فاصله قرون چهاردهم تا دهم ق.م. در سوریه، عناصر فرهنگی مهم قومی و زبانی را بنیان نهادند و در سراسر بین‌النهرین منتشر کردند. اگرچه امپراتوری آشور در اواخر قرن هشتم ق.م. تمام حکومت را از بین برد؛ لیکن خط آرامی به عنوان خط رسمی در خاورمیانه باقی ماند. گرچه سهم آرامی‌ها در پیشبرد تمدن اندک بود، اما از نظر لغوی و زبانی و ابداع روش‌های تجاری در دنیای آن روزگار سهم عمده‌ای داشتند چرا که با انتقال افکار، تجارب و ثروت سرزمین‌هایی که با آن‌ها در ارتباط بودند، حتی قرن‌ها بعد از رشد دین مسیحیت و اسلام، این تجارب مورد استفاده قرار گرفت. اگر بخواهیم به رویدادهای تاریخ آرامی‌ها احاطه داشته باشیم می‌بایست به سرنوشت مضطرب نقش سیاسی حکومت‌های موجود در قلب تاریخ سیاسی خاورمیانه آگاهی داشته باشیم. در این کتاب سعی شده است در روشن شدن افق‌های جدیدی در جهت شناخت هویت و قومیت آرامی تلاش شود.